

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **A. M.**, zast. Mgr. Pavlou Frodlovou, advokátkou, AK Dr. E. Beneše 14a, Šumperk, za účasti vedlejšího účastníka S. M. zast. Mgr. Pavlou Frodlovou, advokátkou, se sídlem shora uvedeným, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, Praha 5, Křížová 25, o plný invalidní důchod, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně a vedlejšího účastníka proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 5. 2000, č. j. 43 Ca 144/96 – 155, vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 1 Ads 19/2003, o návrhu na vyloučení soudců Nejvyššího správního soudu z projednávání a rozhodování této věci,

t a k t o :

Soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Marie Žišková, JUDr. Lenka Kaniová, JUDr. Josef Baxa a JUDr. Michal Mazanec **n e j s o u v y l o u č e n í** z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 1 Ads 19/2003.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 15. 5. 2000, č. j. 43 Ca 144/96 – 155, potvrdil rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 18. 10. 1996, č. 565 710 1142, a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Rozhodnutím žalované ze dne 18. 10. 1996 byla zamítnuta žádost žalobkyně A. M. o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně odvolání, o kterém nebylo rozhodnuto do 31. 12. 2002. Žalobkyně a vedlejší účastník S. M. po poučení podle § 129 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní – s. ř. s., podali ve dnech 2. 1. a 8. 1. 2003 kasační stížnost proti výše označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě.

Nejvyšší správní soud podáním ze dne 9. 12. 2004 poučil účastníky řízení o tom, že danou věc bude podle rozvrhu práce rozhodovat tříčlenný senát, který může být složen z předsedkyně senátu JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Michala Mazance. Současně účastníky řízení poučil o tom, že mají-li za to, že některý ze jmenovaných soudců je vyloučen pro svůj poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, případně se podílel na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu, nebo v předchozím soudním řízení, mohou namítnout jeho podjatost

v propadné lhůtě jednoho týdne ode dne, kdy zjistí skutečnosti rozhodné pro vznesení námitky podjatosti. O takové námitce rozhodne jiný senát Nejvyššího správního soudu.

Na uvedené poučení reagoval S. M. podáním ze dne 18. 12. 2004, jímž žádal o vyloučení soudců Nejvyššího správního soudu, a to JUDr. Marie Žiškové, JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Ludmily Valentové, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Bohuslava Hnízдила, JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Brigity Chrástilové, JUDr. Elišky Cihlářové, JUDr. Věry Šimůnkové, JUDr. Václava Novotného, JUDr. Marie Součkové, JUDr. Jaroslava Vlašína, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Hany Pipkové, JUDr. Zdeňka Pivoňky, JUDr. Petra Příhody, JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Vojtěcha Šimíčka. Podle názoru stěžovatele uvedení soudci jednali v jeho důchodových věcech a ve věcech sociálního zabezpečení bez nařízení jednání a „od stolu zamítli všechny kasační stížnosti s porušením Ústavy ČR, Listiny základních práv a svobod, s porušením veškerých příslušných zákonů“. Stěžovatel dále uvedl, že v žádném případě nedává souhlas k neveřejnému jednání.

K námitce podjatosti se vyjádřili soudci – členové senátu, který má podle rozvrhu práce o kasační stížnosti stěžovatelů rozhodnout. Soudkyně JUDr. Marie Žišková uvedla, že se necítí být podjatá, neboť k panu M. ani k účastníkům řízení nemá žádný osobní vztah a není nijak interesována na projednávané věci. Pouze opakovaně jako předsedkyně senátu, popř. jako členka senátu rozhodovala o některých kasačních stížnostech podaných S. M. v jeho důchodových věcech, v čemž podle jejího názoru nelze spatřovat důvod její podjatosti v této věci. Soudce JUDr. Josef Baxa uvedl, že se necítí být podjatý v rozhodování ve shora označené věci. Stejně tak se vyjádřila JUDr. Lenka Kaniová, která uvedla, že se necítí být podjatá v rozhodnutí ve shora uvedené věci. Soudce JUDr. Michal Mazanec uvedl, že nespatřuje žádný důvod své podjatosti ve věci 1 Ads 19/2003; jeho rozhodování (jako u ostatních soudců) ve věcech stěžovatele tímto důvodem není.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodování věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Podle § 8 odst. 3 téhož zákona soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezaujatost soudce je jedním

z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR). Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěží nalezla uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širše, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci určitý, nikoliv nezaujatý vztah. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též I. ÚS 370/04).

V posuzované věci Nejvyšší správní soud především uvádí, že byt' S. M. vznesl námitku podjatosti i vůči dalším soudcům Nejvyššího správního soudu, čtvrtý senát tohoto soudu rozhodoval o vyloučení pouze těch soudců tohoto soudu, kteří mají podle rozvrhu práce rozhodovat o kasační stížnosti stěžovatelů.

Z návrhu na vyloučení soudců Nejvyššího správního soudu, podaného S. M., výslovně vyplývá, že námitku podjatosti odůvodňuje postupem soudců v jiných jeho věcech, a to proto, že soudci rozhodovali bez nařízení jednání. Z ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. však zcela jednoznačně plyne, že důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci, nebo v jeho rozhodnutí v jiných věcech. V této souvislosti pro informaci stěžovatele Nejvyšší správní soud uvádí, že podle ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s. o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Pouze v případech, kdy to považuje za vhodné, nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání.

Způsob projednání kasační stížnosti závisí tedy na úvaze senátu, což ve svých důsledcích znamená, že „souhlas či nesouhlas k neveřejnému projednání věci“ není pro postup senátu Nejvyššího správního soudu právně významný.

Dalším důvodem pro vyloučení soudců je skutečnost, že se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu, nebo v předchozím soudním řízení. Musí jít o totožnou věc a podílem na předcházejícím soudním řízení bude například situace, kdy soudce působil ve věci jak u krajského soudu, tak posléze u Nejvyššího správního soudu, popřípadě naopak, kdy jako člen senátu Nejvyššího správního soudu by věc vrátil krajskému soudu, kde by zasedal jako člen senátu, nebo jako specializovaný samosoudce, a měl by ji znovu projednávat. Běžný instanční postup, kdy například Nejvyšší správní soud rozhodne o kasační stížnosti a věc vrátí krajskému soudu, nebo postup při obnově řízení samozřejmě důvodem pro vyloučení není. Taková situace však v posuzované věci nenastala a výslovně není ani namítána.

Se zřetelem k tomu, že důvod uplatňovaný stěžovatelem, t. j. vyloučení soudců z projednávání a rozhodování této věci pro jejich postup v jiných jeho věcech, není důvodem způsobilým vyvolat pochybnosti o nepodjatosti soudců, kteří v dané věci mají rozhodovat, a dále vzhledem k tomu, že sami tito soudci se necítí být z projednávání a rozhodnutí věci vyloučení, neshledal čtvrtý senát Nejvyššího správního soudu návrh stěžovatele na vyloučení soudců z projednávání a rozhodování této věci důvodným, a rozhodl proto tak, že výše jmenovaní soudci nejsou z projednávání a rozhodování věci, vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 1 Ads 19/2003, vyloučení.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. 2. 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu